

Universitätsbibliothek Paderborn

Unius Necessarii pars ...

Ubi agitur De Amore Dei - non in solis haerente contemplativis, & jucundis affectibus, sed parato, quidvis vel durissimum agere, & pati, si Deo id gratum fore videat: neque contento, plùs eum quibuscuncque aliis rebus amare, sed certo insuper, nihil omnino ex quibuscuncque rebus aliis amare, quod ...

Rogacci, Benedetto

Pragae, 1721

Cap. XXXI. Num ad summam divini amoris perfectionem attineat, circa interiora etiam bona amori sui ipsius repugnare: fugiendo, quidquid naturæ hominis esto sanctum, ac spirituale arrideat. Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54515](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54515)

CAPUT XXXI.

Num ad summam divini amoris perfectionem attineat, circa interiora etiam bona amoris sui ipsius repugnare, fugiendo quidquid naturæ hominis, esto sanctum, ac spirituale, arridet: & sententia negans statuitur.

Vidimus hucusque, animam à perfecto DEI amore impelli ad omnem terrenorum bonorum amorem à sese excludendum, imò etiam capitale adversus illa odium sumendum: ità ut non modò quemcunque eorum usum repudiet, verùm etiam, quidquid iisdem contrarium est, sectetur, atque eligat. Videndum porrò est, num ab ipso impellatur ad idem faciendum circa spiritualia etiam quædam bona, quæ una ex parte neque intrinsecè pertinent ad substantiam virtutis, neque omnino necessaria illius sunt instrumenta; ex altera verò, uti hominis genio jucunda, possunt facilè sui ipsorum potiùs, quàm DEI respectu à nobis amari: cujusmodi sunt dulces, ac liquidi rerum divinarum sensus,

E e e

spi-

spiritualium luminum, & gaudiorum ubertas, quies perduellium affectuum, charitatis fervor, propensio, & alacritas ad exercitationem virtutum, contemplationis sublimitas, raptus animi à rebus corporeis, visiones, & revelationes arcanorum cælestium, aliàque id genus gratuita DEI beneficia: adeò ut, cui perfectè DEUM amare cordi est, nullum ex huiusmodi bonis quærere, optare, & precari ab eo debeat; sed potius, quantum in se est, velle, & eligere iis prorsus contraria, crucis nimirum interiores, mentis tenebras, ariditatem, stuporémque in orationis usu, inquietudines animi, oppugnationes demonum, exercitiorum spiritualium tædia, proclivitatem ad vetita, & noxia, difficultatémque terrenis interioribus, dum recti quidpiam agendum se offert.

2. Et rationes, quibus id persuaderi videtur, esse possunt: quia primò nunquam dulcentius amor sui specimen præbet, quam inter difficultatum obices, & ubi pro amato plus patiendum est. Atqui DEO famulari, quando nulla instant cum perduellis malitiaræ motibus subeunda certamina, sed animi immotæ quietis malaciâ, & cælestibus oblectamentis perfruitur, prona factu cuique re-

est, nec extraordinariæ virtutis robore indiget, sed ei præstandæ etiam tenuissimus amor sufficit: cum nempe in ejusmodi statu plus accipiat homo, quàm tribuat, nec tam DEO ipse, quàm ipsi DEUS servit. *Non est magnum* (scribit Thomas à Kempis) *humanum non querere solatium, cum adest divinum. Magnum est, & valde magnum tam humano, quàm divino carere posse solatio.* (L. 2. c. 9.) Adde quòd, cum spirituales deliciæ multò suaviores corporeis oblectationibus sint; timendum valde est, nè animus earum dulcedini plus æquo adhæreat, & potius horum munerum causâ, quàm ex puro ipsius amore deserviat. Quales erant illi Judæi, quibus exprobravit Christus, quòd ad se accederent, neutiquam divinæ suæ virtutis, personæque admiratione illecti, sed cibi aviditate impulsæ, quo eos paulò antè expleverat. *Queritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducastis de panibus, & saturati estis.* (Joa. c. 6.) Adde insuper, quòd prædicta animi bona, licèt magno sint se fruuentibus adjumento, ut alacrius ad Christianam perfectionem incumbant, nemini tamen usquequaque necessaria ad consequendam eam sunt; cum divinæ charitatis ardor plus habere virium possit in corde, ad

speciem remisso, & frigente, quàm in altero, quod sensibili fervore totum exaestuet; similis fonti Ammonis in Africa, (Curt. l. 4.) cujus aquæ plus caloris nocturna inter frigora, quàm sub meridiani solis ardore concipiunt. Unde fit non rarò, ut & DEUS ad fervos suos magis perficiendos omnem illis sensibilibus huiusmodi fructuum gustationem subducat, & malis contra dæmon quàm uberrimam eorum copiam iisdem circumveniendis, & nimiâ hebetandis saginâ suppedet. Quidni ergo providè facturus sit, qui suspectum habeat, devitetque illud pabuli genus, quod & cælestis Pater majoris boni gratiâ suis filiis subtrahere, & hostis tartareus nocendi studio offerre iisdem consuevit? Adde postremò, quòd, teste Salomone, propria singularum rerum sunt tempora, quibus scilicet congruens, & extra quæ importunus eorum sit usus. *Omnia tempus habent. Tempus flendi, & tempus ridendi: tempus belli, & tempus pacis.* (Eccle. c. 3.) Atqui vita præsens, si Jobum audimus, nequaquam tempus est otiosi, sed certandi cum salutis nostræ hostibus, perque dimicationes, & labores securæ posthumæ immortalitatis vitæ gaudia acquirendi. *Militia est vita hominis super terram.* (c. 7.)

(c. 7.) Quamobrem prudentioris consilii videtur, corporis, animique oblectamenta in illud magis proprium eorum tempus differre, nullumque in presentis ærumnarum, & perpeffionum genus recusare, quo eorum plenior mercedem promereri possimus, Xerxis exemplo, qui quosdam sibi oblatos Græciæ fructus degustare noluit, (*Plut. in Apoph.*) suaviores sibi dicens futuros, posteaquam regionem, in qua gignebantur, suam vi armorum fecisset. Et confirmantur rationes prædictæ Christi Domini exemplo: qui absolutum nobis relicturus specimen masculæ illius, perfectæque charitatis, quæ probari rebus asperis gaudet; in Gethsemani horto omni se fraudavit delectationis sensibilis gustu, sanctissimam suam animam intra imensum tristitiæ pelagus mergens, adeo ut præ angoris, quo conficiebatur, immanitate sanguinem sudaret, & ad mortis usque metas accederet. Quare qui ipsum ex animo diligit, fieri non potest, quin hoc etiam in vitæ suæ actu esse illi similis cupiat: erubescens vel spiritualibus gaudiis frui, dum eum videt tam extremo conflictari mœrore. Qualem fuisse inter alios accepimus Seraphicam Virginem Mariam Magdalenam de Paz-

zis, quæ præ studio divini sui Sponsi imitandi, multis ante obitum annis, universis cali deliciis, quibus copiosè affluebat, heroica virtute renuntians, illud frequenter in ore habebat: pati, non mori. (In Lect. Brev.)

3. Quidnam ergo ad controversiæ decisionem dicendum? Dico primò: perfectio DEI amatori exuendum esse omnem naturalem affectum erga prædicta animi bona: adeò ut illa non appetat propter delectationem, quam afferunt, neque iis nimiùm adhaereat, aut ægre ferat, si quandoque deficiunt: sed circa eorum copiam, vel inopiam, majoremque, aut minorem mensuram ex divina voluntate totus pendeat: huic sese in quovis eventu omnimoda, & semper pari cum quiete subjiciens, utpote qui neque perfectior, meliôrque esse vult, quàm caelesti suo Domino placeat.

4. Affirmo secundò, proprium amoris divini esse, impellere animam ad fugiendum potius, quàm quærendas, quæ prædictis suis bonis adversantur, spirituales misérias: diabolicos nimirum ad turpia facinora impulsus, alienationem animi ab exercitiis virtutum, inordinatos pravaram affectionum motus, mentis obscuritatem, inquietudines, &c.

incerores de rebus terrenis, tædiæque, & ariditatem inter conversandum cum DEO. Probatur id primò universè, tum quia hujusmodi mala perturbant interiorem animi statum, corrumpuntque bonam, & perfectam animæ habitudinem, ad quam debet ipsa, juxta legitimum sui amorem, omni sese cura, atque studio componere: tum quia præcipua sunt illius impedimenta, nè DEUM ex toto corde, & ex totis viribus diligat: cum eorum causa difficillimum, ac penè impossibile experiatur, de ipso assiduè cogitare, crebros, flagrantésque erga ipsum amoris actus elicere, & cum ea, qua par est, voluntatis plenitudine aggredi, quæcunque ipsi maximè arident. Quamobrem nullo modo apparet, quinam possit DEI amor incitare animam ad volendas potius, quàm vitandas has perturbationes, atque sui obstacula. Et confirmatur primum hoc universale argumentū sumpto à divitiis, & terrenis aliis rebus exemplo: quas fugiendi nulla alia spiritualibus viris est ratio, nisi quia vetant animam DEO uni totam vacare: nulloque alio vetant pacto, nisi quatenus instinctus peccandi, pravæ cupiditates, mentisque distractiones in ea pariunt: nempe illas ipsas interiores ægritudines, de

quibus in præfenti nobis est fermo; unde etiam nulla est adversariis jam facultas reponendi, amorem tantò magis excellere, quantò inter graviores difficultates, & majora exercetur impedimenta: ac proinde cupientibus, quàm perfectissimè DEUM amare, justam causam adesse, cupiendi itidem, quidquid obstat suo amori, difficiliorémque illum reddit. Nam si ad DEUM excellentiori, & magis heroica ratione diligendum, deberemus confectari potius, quàm fugere, quæ perfecto illius amori obstant; deberemus hac ipsa de causa, quòd rerum terrenarum possessio divini amoris perfectioni obstat, eas potius aucupari, & retinere, quàm juxta Christi consilium repudiare, & deserere, quòd consequens quàm absurdum sit, nemo non videt.

5. Sed dilucidius adhuc patebit secundæ hujus propositionis meæ veritas, si impedimenta, quæ commemoravimus, singula ad examen vocentur: nam ordiendo ab instigationibus ad peccandum, quàm fieri posse credemus, ut anima ex toto corde amans Deum, & gravius proinde ipsis sempiternis cruciatibus quamcunque illius offensam perhorrescens, velit, gaudeatque, jam ad unam earum, jam ad alteram à malo dæmone, &

innatis sibi libidinibus furiosissimè impelli ?
Qui malum aliquod penitus , totòque animo
detestatur , usque adeò illud refugit , ut nec
absentis mentionem ferre auribus velit : pro-
ut videre est in quavis uxore , sedulam hone-
statis suæ curam gerente : quæ non modò
longissimè abest , ut quidquam pudicitia , fi-
dei que maritali contrarium sponte agat , sed
neque citra extremam indignationem pati
potest , si à quovis alio ad id stimuletur : quam-
vis alioqui certissima sit , nullo se pacto nefa-
riæ instigationi assensuram. Et cui neque
certò constat , in tanta humanæ naturæ fragi-
litate ab omni DEI offensa integrum perpe-
tuò se fore , credi is poterit , ultra execratif-
sima quævis mala illas abominari , & tamen
simul cupere , ut ad earum voluntatem ille-
cebrosis , assiduísque suasionibus à suo , &
DEI hoste urgeatur ? Divus certè Paulus ta-
lis non erat : neque , licèt raptus ad tertii us-
que cæli sublimia , deque arcanis ibi edoctus
mysteriis , novas hæc spiritualis vitæ subtili-
tates didicerat. Tantùm quippe à deside-
randis peccati stimulis absuit , ut eos sibi ad-
moveri contra voluntatem suam sentiens , se-
mel , iterum , atque tertio gemebundus , sé-
que infelicem clamitans , pro invisissimæ pe-
stis expulsionem DEO supplicaverit.

E e e 5

6. Idem

6. Idem porrò sentiendum de pravis quoque animi motibus, qui nimirum vel ad malum propendent, vel à bono abhörrent. Quotus enim quisque sibi persuaserit, posse hominem ex divini amoris impulsu in deteriori, & bruta sui parte, affectus optare, divinæ voluntati, gloriæque contrarios? Cum manifestum sit, non aliò animam à divino amore impelli, nisi ut tota, & secundum suas omnes facultates velit DEI esse: suum nempe illi penitè tum rationalem, tum sensibilem appetitum subjiciens, omnique cavens studio, nè ullus non modò voluntarius, sed nec indeliberatus in se motus existat, qui majori DEI obsequio adversetur. Certè si patrifamilias ad suum rite munus implendum non sufficit, quòd ipse unus castè, integrèque DEO serviât, sed curare insuper debet, ut idem ab omnibus quoque famulis, & domesticis fiat, non video, quí voluntas suo factis muneri fecisse dicenda sit, quòd DEO ipsa obsequitur, si níl præterea laboret, de subjectis quoque sibi facultatibus in obsequio illius continendis, imò potiùs has gaudeat refractarias, & contumaces illi esse. Audiatur D. Thomas: *sicut melius est, quòd homo & velit bonum, & faciat; ità etiam ad perfectionem me-*

ralis boni pertinet, quòd homo ad bonum moveatur, non solùm secundùm voluntatem, sed etiam secundùm appetitum sensitivum. (1. 2. qu. 27. a. 3.) Ad extremum devotio, juxta eundem sanctum Doctorem: Nihil aliud esse videtur, quàm voluntas prompta faciendi, quæ pertinent ad DEI famulatum. (2. 2. qu. 82. a. 1.) Ut proinde velle in suo animo motus aversationis, & fugæ circa actiones, quæ ad obsequium DEI spectant, nihil aliud sit velle, quàm minùs devotum se esse. Quod quis unquam posse dixerit cum ingenio, atque instinctu divini amoris congruere?

7. Sed neque minùs alienum ab eodem sanctissimo amore est, nos impellere ad desiderandam mentis obscuritatem circa Deum, & divina mysteria. Cùm è contrario nihil magis proprium cujusque amantis sit, quàm intimam personæ adamatæ, & omnium illius rerum notitiam expetere: præsertim quòd ex majori divinæ cognitionis claritate major itèm consequi solet divini amoris flagrantia. Quapropter, quænam affectuum inter se repugnantia esset, summum DEI amorem votis omnibus desiderare; & nihilominus, quod potissimum est illius comparandi instrumentum, respuere? Fateor quidem, non semper, quan-

quanta intelligentiæ, tanta est & amoris mensura, sed non rarò evenit, ut, qui perfectius DEUM cognoscit, minùs diligit, contráque alter minori illius notitia præditus, vehementiori ejusdem charitate exardescat. Addo tamen, ubi de eadem persona, eadémque inter circumstantias posita agitur, secundum majorem, vel minorem cognitionum perspicuitatem, majorem quoque, aut minorem in persona illa esse divinæ charitatis ardorem. Nam si quispiam, infinitam DEI amabilitatem clarissimo in lumine agnoscens, nihilominus præ terrenarum cupiditatum impedimentis, & suæ voluntatis ignavia, remissè illum amat, nemini credo, erit dubium, quin idem, si eodem prorsus modo, quantum ad cætera affectus, minùs clarè illum cognosceret, minùs adhuc, & remissius amaret. Quemadmodum è contrario, si alter strenui ad utendum divinis subsidiis animi sit, & propterea DEO illi per lumen quatuor graduum amabilitatem suam ostendente, accepto huic divinitus lumini per totidem graduum amorem respondeat, quivis facilè colliget, futurum fuisse, ut si ille cum eadem bona habitudine, & reliquis præsentibus circumstantiis plus divini ad cognoscendum luminis accepit-

pisset, actum quoque amoris proportionaliter intensiorem conciperet.

8. Quid jam de tædiis, de mœroribus, deque aliarum perturbationum intemperiiis dicemus? An non palàm est, omnes hosce spirituales morbos perfecto DEI amori naturâ suâ esse contrarios, nec posse ab hoc animam ad eos volendos impelli? Et quid aliud sunt tædia in rectè operando, nisi defectus virtutis, quæ testibus Aristotele, & D. Thoma, (1. 2. qu. 107. a. 4.) ubi perfecta est, promptè nos operari, ac delectabiliter facit? *Tedium*, (ità etiam S. Augustinus) *quo fuscatur hilaritas, in qua datorem diligit DEUS, surrepit tantò magis, quantò minùs quisque, & tantò minùs, quantò magis profecerit.* (*De Perf. Just. c. 8.*) Jam verò tristitiæ cupiditas nonne à Spiritu sancto disertè vetatur, dum in Ecclesiastico præcipit: *Tristitiam longè repelle à te. Multos enim occidit tristitia, & non est utilitas in illa?* (*c. 30.*) Et, quantum ad inquietudines, perturbationesque attinet, quonam pacto idoneam possunt in nobis DEO sedem parare, cum Regius Propheta, *factum esse in pace illius locum, testetur?* (*Ps. 75.*)

9. Postremò, si ariditatem, & torporem circa res divinas inspicimus; neminem fugit, quan-

quan-

quantum illa orationi, præcipuo nimirum spiritualis vitæ exercitio obsint: quatenus non sinunt absque profanarum cogitationum distractionibus in ea mentem hære, & potissimos ejus fructus impediunt, rerum nempe humanarum despicientiam, pravorum affectuum compressionem, vivida ulterioris perfectionis desideria, præparationem animi ad durissimas quasque difficultates fortiter pro DEI gloria exhauriendas, & alia hujus generis bona: quæ minimè apparet, quoniam pacto repudiari ex amore DEI possunt. At subjiciet hic aliquis, prædictas interiores ærumnas, crucem longè externa qualibet corporis afflictatione molestiorem amori proprio esse: justamque, & sat validam spiritalibus viris causam suppetere illas optandi, quò videlicet voluntaria earum perpensione proprium sui amorem penitus in se ipsi extinguant, & tantò placeant DEO magis, quantò graviora pro eo pati eligunt. Gaudio talia reponentem audire. Occasionem quippe hinc mihi præbet, nonnulla explicandi, circa proprium hominis erga se amorem, & desiderium patiendi pro DEO, quorum prava intellectio vel unicum est, vel præcipuum contrariæ sententiæ fundamentum.

10. Et ad proprium amorem quod spectat, satis mihi est, paucis hic repetere, quæ alibi de illo jam statui: nimirum hoc nomine, juxta deteriorem sensum, in quo communiter sumitur, non quemcunque sui ipsius significari amorem, sed illum duntaxat, per quem homo in se ipso, tanquam in suo fine subsistit: volens sibi vel ea bona, quæ genio suo arrident, quamvis divinæ voluntati adversentur; vel ea etiam, quæ DEO placent, sed sinè ullo DEI respectu, solâ naturalis sui placiti causâ. Cæterùm, ubi homo se ipsum respectu DEI amat, volens sibi nempe illa bona, per quæ habilior ad amandum DEUM fit: neque id ex puro nativi sui appetitûs impulsu, sed divini amoris, obsequiique causâ; hujusmodi erga se ipsum amor tantum ab omni specie vitii abest, ut potius vitii locò esset ducendum, eo minimè affici. Quapropter nimis insipientem, fatuûmque se proderet, qui ab amore divino ad eum extinguendum incitari nos crederet: cùm procertissimo sit, DEUM potius jubere, ut unusquisque illum concipiat, foveâtque, & consequenter juxta ejus instinctum velit sibi bona omnia, per quæ ad serviendum DEO fit aptior. Quod proinde bonorum genus
si

si quis ultro abdicaret, jactitans se id facere, ut perfectiùs, heroicóque ritu DEUM amet, ostenderet se nescire, quid dicat: utpote qui pro heroico amoris divini actu venditaret, DEI jussa negligere.

II. Circa voluntatem verò asperrima quæque patiendi pro DEO, statuendum omnino procul dubio est, perpeffionem malorum, qualiscunque illa sit, per se ipsam, suóque ex genere malum esse, nec posse per se ipsam, nisi odio haberi, aliisque, quàm hostibus, & invisis capitibus desiderari. Ex quo certissimo principio tres certæ veritates sequuntur. Prima, DEUM, uti servos suos amat, sic non posse de illorum ærumnis propter ipsas gaudere; sed tantùm propter majus aliquod bonum, cujus sunt causa. Secunda, hoc extra controversiam posito, fieri non posse, ut DEI servi ab illius amore impellantur ad volendas ærumnas, quatenus meram illi perpeffio sunt, quamvis nihil inde proveniret boni. Illa namque solummodo ex DEI amore possunt diligi, quæ grata, & dilecta DEO sunt: quales minimè esse ærumnas collegimus, nullius fertiles boni, & ab eo seorsum acceptas. Tertia, legitimo consecutionis ordine ex antecedentibus profluens,

ens, posse à quolibet, ut DEO magis gratificetur, paupertatem, corporis incommoda, ignominias, & alia desiderari ejusdem generis mala, quæ ad terrenarum rerum contemptum, & cælestium amorem adjumento hominibus sunt; cum propter salutares hujusmodi effectus gaudeat DEUS, talia ultro nos pati, deque voluntaria eorum perpessione disertissimum nobis consilium in sacris Evangelii sui monumentis reliquerit. At verò perversitatem potius judicii, quam eximiam divini amoris vim fore, si quis ex puro patiendo desiderio ad usque mundi exitum purgantibus se flammis torqueri, nulla piorum suffragatione adjutum optaret; cum ejusmodi desiderium concipi nequeat, nisi ab homine perperam opinante, non extrinsecus tantum, sed per se, ac suapte naturâ, semperque melius esse pati, quam frui. Et quid tandem, ô bone! seu tibi utilitatis, seu gloriæ DEO proveniret ex tuo illo tam diutino cruciatu, quòdque præsentis vitæ culpas per te potius, quam per alios lueres: cum DEI ultrix justitia æquè contenta sit, sive hac sibi ratione fiat satis, sive illa? At DEO, inquires, placerem tantum mali ex amore illius patiendo. Toto cælo erras: cum enim de nulla

F f f

re

re alia, quàm de tuo bono, deque sua gloria DEUS gaudeat, neque ullam tuam perfectionem amet, quatenus merè perfectio est, sed quatenus solùm tuo bono, divinæque suæ gloriæ conducit; quemadmodum tuus ille cruciatus nihil seu tibi utilitatis, seu gloriæ illi pareret; sic eum sponte eligendo, ac ferendo nihil grati DEO faceres, neque dici posses propterea, ex amore divino, sed ex tua solùm fatuitate, & vecordia illum pati.

12. Respondebis fortasse: fieri posse, ut homo aliquid pati eligat, ostendendi tantum causâ suo amico, vel suo Principi amorem, quo illum prosequitur, esto nihil inde fieri illi, seu sibi proventurum sit boni. Sed frivola, & nullius momenti est responsio: quamvis enim faterer, prædictæ artis genus jure usurpari cum hominibus posse, eò quòd illi nequeant aliorum erga se benevolentiam sine exterioribus argumentis perspicere; nego tamen quidquam rationis esse, cur adhibeatur etiam cum DEO: utpote qui minimè indiget ab effectis arguere, sed visu certissimo in ipsismet cordibus, animisque depreciorum ametur. Imò rationabilem, prudentemque esse illius usum & cum Dominis.

& amicis mortalibus nego, nisi quando nulla cæteroqui adest occasio tolerantia illorum bono exercenda. Quare, si miles quispiam in procinctu ineunda cum hostibus pugna ad suam Regi fidem probandam districto ante ipsum mucrone pararet sibi petus transfodere, nemo unus dixerit, commendatum à Rege iri ejus facinus, sed dicendum illi potius cum stomacho: quorsum ego opus habeo, ut tuum mihi amorem testeris, vitam ita inutiliter prodigens, cum testari illum melius possis, imminentis pugnae periculis animosè, fortiterque pro imperii mei gloria caput objiciens? En illic exiguo campi intervallo à nobis disjunctas, & jam congressuras hostium copias, illarum clade, quam sis mihi fidus probato. Non ut temere, & ad vanam ostentationem contrate ipsi, sed ut contra hostes mei nominis profuturo ausu ferrum distringeres, meis castris te adscripsi. Nihil ergo superest dubii, quin re per se ipsam æstimata optabilius, magisque eligendum sit mala nescire, quam pati, imò hoc posterius nullo pacto eligi, optarique mereatur, nisi fructuum respectu, qui indè aliquando oriuntur, & majori sua bonitate odiosam per sese illius tetricitatem com-

mendant. Unde ad extremum colligitur, cum supradictæ animi ægri- tudines divino famulatu obstant potius, quàm profunt, non posse hominem, qui id animadvertit, à DEI amore, studioque quidvis asperum patiendū pro ejus obsequio, ad eas volendas impelli; sed debere prudentiori consilio illud studium ad alias volendas convertere, quæ auxilio ipsi sint, ut melius, & majori cum profectu divinæ servituti se impendat.

13. Affirmit tertio, consentaneum item naturæ amoris divini esse, ut, qui eum profitentur, quietem animi, lætitiā spiritua- lem, affectuum moderationem, alacritatem ad rectè operandum, perspicuam veritatem supernaturalium intelligentiam, & facilitatem conjunctionis cum DEO sibi comparare, ac fovere in se studeant. Cùm nemini obscurum sit, hæc animi qualitates intrinsecus, & suapte naturā non bonas solummodo, verum etiam meliores contrario suo esse: ratione habitudinis, quam homini conferunt ad ultiores faciendos in Christiana perfectione progressus, & ad illam obtinendam, in qua beatæ vitæ summam Aristoteles posuit, *virtutem non impeditam.* (L. 4. Polit. 6. 11.) Quamobrem & in sacris Literis plu-

rimum commendantur, & apud sanctos viros magno semper fuerunt in pretio, & DEUS ipse pro ordinariis eas habet nos iuvandi instrumentis. Nam, cum à DEO illius adiutorium deprecamur, ad faciendam, perficiendamque iustitiam, quid aliud (teste Augustino) deprecamur, quam ut aperiat, quod latebat, & suave faciat, quod non delectabat: (De P. c. mer. & Rem. c. 19.) Quidnam igitur causæ est, cur DEI seruo repudianda sint huiusmodi auxilia? Num ut cælesti Domino amoris specimen præbeat, tantò robustioris, quantò minori supernaturalium adiutorum copia ad servendum ipsi eget? At cuius humilitatis foret, amorem sibi tribuere adeò perfectum, adeò nullis vel cælestibus indigentem præfidiis, adeoque uno se contentum, ut si quando DEUS consueta suæ gratiæ adminicula, mentis nimirum illustrationes, & pios voluntatis impulsus, aliæque huius generis dona illi subtrahat, nihilò minus tamen & tunc serviturus ei sit, quam si eorum copiam instructus foret? Næ tanta hæc propriarum virium æstimatio congruere potius videtur cum superbi alicujus Pelagiani jactantia, quam cum omnimoda illa sui diffidentia, quæ adeò propria est servorum DEI nota, &

F f f 3

quam,

quam, ut reliquæ omnes virtutes, sic & perfectus DEI amor pro fundamento suo habet. Imò elationem animi videtur sapere eâ ipsâ, quam Pelagiani præferebant, majorem. Illi siquidem, esto non prorsus necessarias arbitrarentur supernaturales eas illustrationes, motionesque animi, ad quas D. Augustinus revocat interiora omnia divinæ gratiæ subsidia; non tamen parvi easdem faciebant, aut optabant, & à DEO precabantur, nè celestibus hisce adminiculis imbecillitatem suam roboraret. Adverto tamen, majori cautionis gratiâ, memoratas supra prærogativas, cum non ipsa formalis charitas, sed quædam solummodo illius sint instrumenta; ita esse nobis optandas, ut nè nimia sui curâ nos à DEO avocent, nève ulla ex parte amoris illius puritatem in nobis diminuunt. At proinde, quamvis ob proximam, intimamque cum divino famulatu earum necessitudinem, mereantur quæri à nobis libenter, & sinè illo averſi animi sensu, quocum alibi desideramus necessaria corporis fomenta, & bona apud proximos famam quæri oportere, nihilominus si obveniant, fatius erit, neque quam in earum obtutu, atque gustu immerari, sed animum indè abducere, ut circa

DEUM potiùs, quàm circa ejus dona occu-
petur.

14. Affirmo quartò, posse à viris spiri-
tualibus ex divini amoris instinctu, quantum
in se est, abdicari, sive ut supervacuum, sive
ut majori suæ perfectioni contrariam, sensi-
bilem pii fervoris dulcedinem: vehementem
illum scilicet delectationis sensum, quem a-
liquando inter orandū anima experitur cum
insolito cordis æstu, lacrymarum profusione,
gemituumque, & suspiriorum eructatione
conjunctum: sed nihilominus posse etiam
contingere, ut hæc eadem fervida, & sensi-
bilis pietas ab aliis spiritualibus viris, tanquam
divino in se amori nutriendo utilis, ex illius
impulsu appetatur. Et prima pars quidem
probat, tum quia hæc pii ardoris jucundi-
tas non multum communiter momenti af-
fert ad id, quod præcipuum, & summum in
Christiana perfectione est, sed ad leviora
quædam solummodo illius exercitia habilio-
rem animum reddit; tum quia plerumque
non tam à DEO infunditur, quàm ab imagi-
nationis vi, humidâque, & calenti corporis
temperie originem ducit; tum quia facile ad-
modum est, ut animus in illius gustu quiescat,
neque progredi ulterius laboret ad solidiora,

& magis ardua virtutis officia, sensibili eò fervore sat perfectum se existimans; præquam quòd alia etiam, nec levia indè sequuntur incommoda. Sequitur periculum, nè qui ità præter communem modum se afficit erga DEUM sentit, præ se alios contemnat, inanitérque sibi placeat de opinione sanctitatis, quam illi apud multos foras erumpentia extraordinarii fervoris signa conciliant. Sequitur, quòd assuescens idem rectè operari per impetum, rigorémque à sensibili illa jucunditate sibi inditum, ubi hæc exaruerit; (quod per sæpe ex naturali rerum humanarum inconstantia, & varietate evenit) remaneat quasi navis ventis destituta languidus, debilis, piger: & ordinarias virtutis actiones seu per inertiam omittit, seu remissè, obstantérque, & moris duntaxat servandi gratia obit. Sequitur, quòd pluris, quàm par est, spirituales suam dulcedinem faciens, nè illius sensum abrumpat, vel minuat, ægre inducitur ad navandam proximorum salutis operam, fungendúmque iis officiis, quæ cetero roqui ab eo exigit sui statús, atque muneris ratio. Sequitur demum, quòd sæpe nimis capitis, & pectoris contentione valetudinem graviter lædat, ineptum hoc pacto ad alia

majoris divinæ gloriæ opera perpetranda se reddens. Quibus de causis complures reconditoris prudentiæ viri, & quibus in DEI famulatu mos est, ratione duci potius, quàm sensu, non magno sanè in pretio extraordinarios hujusmodi gustus, fervorésque habent, neque aut de eorum affluentia sibi placent; aut negatos, absentésque desiderant, solida, intimaque erga DEUM charitate contenti, hoc est animi habitu, nunquam non æqualiter prompto ad agenda, quæ ipsi grata esse appareat: quamvis nullo interim extraordinario, & sensibili ardore animus inflammetur, neque alios gustus percipiat, nisi moderatos, tranquillos, & supremæ duntaxat partis suæ proprios. De quo hominum genere locutus etiam videri Isaias potest, ubi solido jam cibo assuetis peculiarem rerum divinarum intelligentiam promittit: *Quem docebit scientiam? Et quem intelligere faciet auditum? Ablactatos à lacte, avulsos ab uberibus.* (c. 28.)

15. Sed neque ideo rationes desunt, quæ alterius itèrnis partis veritatem demonstrant. Nam primò ardens illa, & sensibilis erga res divinas animi affectio, quamvis neque perfectionis Christianæ substantia, neque neces-

faria conditio ad acquirendam eam fit; plurimis tamen, ac præsertim in spiritali vita adhuc tyronibus non mediocri adjumento est, tum ad conjunctionem cum DEO, tum ad rerum terrenarum contemptum, tum ad repudiandas voluptates corporis, tum ad actus honestos cum majori voluntatis intentione, & alacritate exercendos. Quemadmodum docet D. Gregorius, ubi ex naturali animæ propensione ad fruendum rite arguit, usitatum, & familiare illi esse, ut, si celestis destituatur voluptate, terrenam requirat. *Esse sine delectatione anima nunquam potest: nam aut infimis delectatur, aut summis.* (L. 18. Mor. c. 8.) Et quemadmodum Regius Vates de se contestatur: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum:* hoc est, juxta Augustinum, cum tua delectatione roborasti cor meum: nam *cordis dilatatio justitiæ est delectatio.* (Conc. 10. in Psal. 118.) Quapropter cum spiritalis hæc delectatio habiliorem ad ferviendum DEO animam reddat; quisquis DEUM amat, sat idoneam in hoc ipso suo amore habet causam illius æstimandæ, & optandæ. Præterea ejusmodi vi, & causa sollet anima complures pios actus producere, cujusmodi sunt admirari DEI pulchritudinem,

nem, desiderare ejus gloriam, totam se illi devovere creata omnia præ illo despiciere, & alios ejusdem generis: quos neque inficiari quisquam potest præcellens divinæ charitatis exercitium esse; & quamvis etiam sinè ulla spiritali jucunditate elici queant; plurimi eos tamen citra illius adjutorium, vel præmitterent, vel multò remissiores, rariùsque ederent. Accedit huc, quòd quantò ferè plùs quisque in divina consuetudine, & charitate profecerit, tantò etiam, *cæteris paribus*, per uberiorem cælestium consolationum affluentiam intimiùs experiri, & gustare consuevit, *quoniam suavis est Dominus*. Unde non immeritò à quibusdam status eorum, qui fervire DEO incipiunt, similis esse hyemi dicitur, quando scilicet nubili, & obscuri plerumque sunt dies: status in divino famulatu proficientium veri comparatur, tempestatis naturâ suâ variæ, neque eundem seu nimbofum, seu placidum diu servantis tenorem: at Perfectorum statum æstatem dici posse autumant, innubi ferè lætam sereno, nec nisi rarioris infestari tempestatibus solitam. Cùm itaque dulces, ac fervidi pietatis sensus tam peculiarem cum perfecto DEI amore necessitudinem habeant, tanquam ordinarii, proprii-

priique illius fructus, à nemine equidem, qui pro dignitate sua illum æstimet, despici, ut vulgares, & imperfectorum solummodo, ac tyronum proprii merentur. Postremò fæpida illa DEI gustatio, ardens illud placens ipsi studium, vivida illa in peragendis ipsius jussis alacritas, similisque his affectus, qui ex devotione sensibili solent, tanquam rivi è suo fonte profluere, imò ex quibus, tanquam ex suis partibus sensibilis devotio confatur, munera utique sunt Spiritûs sancti, absque cujus benefico afflatu nihil pii sensûs excitari in voluntate hominis potest. Quapropter, cum à manu tam amica nobis impertiantur, justissimam sanè habemus causam eos impensè æstimandi, peramantes supremo Largitori pro iis gratias reddendi, curandique, nè per nostram negligentiam, aut aliud culpæ genus in nobis deficiant: præsertim quòd sacrarum Literarum monumenta non gaudium duntaxat, quod tranquilla, & penitus spiritalis jucunditas est; sed lætitiâ quoque, & exultationem nobis commendent, affectus nimirum incitatos, ac vehementes, & quorû fervor in sensibilem usque animi partem, imò & in corpus ipsum se effundit; prout præter alia loca videre est in Davidicis illis
ver.

versiculis: *Latamini in Domino, & exultate iusti. Beatus populus, qui scit jubilationem. Venite, exulemus Domino: jubilemus DEO salutari nostro.*

16. Neque obstat, quòd ad prædictos affectus natura quoque per idoneum humorum temperamentum, & vivacem imaginandi facultatem aliquid adjumenti conferat; nullum siquidem insitæ nobis à natura qualitates meliorem habere usum possunt, quàm ut ad DEUM amandum nos adjuvent, cujus effectûs, tanquam ultimi, & communis finis gratiâ universa sunt condita. Quocirca, si omnibus, quæ extra nos sunt, rebus creatis uti possumus, & debemus, quandocunque ad prædictum finem nobis conducunt; quidni auxilio etiam uti debeamus, quod ad eundem consequendum nostræ nobis corporis, animique affectiones suppeditant? Neque itè obfunt pericula, seu inanis fastûs de peculiari- bus DEI donis, seu ignavæ quietis in eorum dulcedine cum neglectu progressûs ad solidiora alia spiritualis vitæ exercitia, sive amittendi robur animi, si ea contingat subduci, sive omittendi præ illorum aviditate magis necessaria, & DEO gratiora charitatis, justitiæque opera, seu valetudinis nimio, atque
in-

intemperanti eorundem usu destruendæ. Omnia quippe similia detrimenta per opportunam, solertemque animi curam propulsari possunt: neque altera ex parte prudentis viri est, abstinere à rebus suapte naturâ utilibus, qualem esse vidimus sensibilem pietatis dulcedinem, incommodorum causâ, quæ ex provo earum usu possent provenire. Alioquin, ut nullum in rebus humanis est bonum, quod extra omnis mali aleam sit; ita nullum etiam foret, quo uti prudenter possemus. Et confirmatur nostra hæc responsio ipsomet adversariorum argumento. Si enim ipsi dicunt, parvi esse pendendam charitatem sensibilem, quia fructus ipsius proprii possunt & sine ipsa, esto difficilius obtineri; quidni justius ego dixerim, parvi pendenda esse, quæ cum sensibilis charitatis fructibus conjunguntur solent discrimina; quia hæc possunt & in presenti, maximaque illorum copia, quam paulò difficilius vitari? Nam, quantum ad peculiare illud discrimen, nè animus consueto spiritualis dulcedinis pabulo, ut sæpe fit, destitutus, tanquam omni simul robore amisso obtorpescat: vel hinc licet arguere, quàm necessaria humanæ imbecillitati dulcedo illa sit, quantumque diligentia ad eam

conservandam nos impendere oporteat. Cum prædictum discrimen non tam indè oriatur, quòd assueverit quispiam ex ea robur sumere, alacritatè que operandi; quàm quòd illa omnibus assuetis sibi juxta, atque insuetis instrumentum sit naturâ suâ utile ad strenuè, gnavitèrque operandum. Quemadmodum, quòd aliquis idoneo calamo deficiente minùs eleganter scribat, non ideo fit, quòd calamo debitè formato scribere assueverit, sed quia hujusmodi calamus instrumentum est naturâ suâ appositum, imò etiam necessarium ad eleganter scribendum: ridiculæque, ac vecordis providentiæ specimen ab omnibus duceretur, si quis nunquam scribere, nisi inepto calamo vellet: absurdæ illius suæ voluntatis absurdiorè hanc afferens causam, nè videlicet commodiore aliò uti assuetus, si deinde hujus desit copia, inconcinnè, ac deformiter scribat.

17. Juxta igitur rationes hìc allatas fas unicuique est, vividos, ferventèsque pietatis sensus quærere, complecti, & fovere, nedum sinè ullo perfecti erga DEUM amoris detrimento, sed ex illius etiam impulsu; quamvis idem amor, ceu paulò ante demonstravimus, possit quoque secundùm alias ratio

tio

tiones impellere animam, ut eos maxime amet, quarátque, imò potius sibi cupiat deesse. Qua super re ut magis certum, & peculiare aliquid definiatur; utile factu erit, duo genera tum consolationum sensibillum, tum personarum, quæ illis frui possunt, distinguere. Nam primò: si ipsas observemus consolationes, nonnullas earum videbimus non aliunde magis, quàm ex corporis temperie proficisci, nec aliud penè esse, quàm titillationes inferioris nostri appetitûs. Veliuti exempli causâ, cùm hominis naturâ humidioris caput ex pia quapiam cogitatione incalescit, unde abundans in eo humor commovetur, pèrque lacrymas profluit, & suo calore, atque motu naturalem quamdam suavitatem in capite excitat: seu cùm corpus ex cordis laxatione, & spirituum animalium discursu, alacritatem nescio quam percipit, delectabilem sensui; unde in animo quoque per innatam cum corpore societatem similes motus, ardorésque excitantur: non boni illi quidem per se ipsos, aut mali, sed quos tamen voluntas, si bene interim sit composita, facili negotio divinis rebus accommodat, piosque ad affectus traducit. Atque hoc consolationum genus minimi quidem fructus, & pre-

pretii est, tanquam multum terrèni habens; infimæque ex hominis parte ortum ducens, adeò ut ad illud excitandum; fovendúmque conducant etiam humanæ quævis prosperitates, & secundi nostrarum destinationum successus, & vina generosa, & lautiores epulæ, & somni prolixitas, & quidquid curando corpori est aptum: ceu probè animadvertit Joannes Climacus, scribens: *In potu vini hilares, atque ad compunctionem proni, & faciles sumus.* (Grad. 16.) Unde postmodum fit, ut superveniente occasione frangendi proprias cupiditates, patrandique aliquid genio repugnans, fervor ille intepescat, nec vim habeat perrumpendis contrariis difficultatibus parem, vixque alium præstet homini usum, nisi ut citra tædium orationi vacet: sed orationi sterili, & minùs fructuosæ, quàm sit sæpe meditatio practica, quamvis arida, laboriosa, & mentis evagationibus subinde interrupta. Aliæ porrò inter consolationes sensibiles nobilioris generis, atque indolis sunt: utpote quæ intrà voluntatem nascuntur, & per exuperantiam, & naturalem confessionem in ipsummet appetitum inferiorem redundant: instar symphonix, cujus melos non in conclavi duntaxat, ubi editur,

G g g

sed

sed & in subjectis ædium partibus, atrioque ipso personat. Hujusmodi autem sunt extraordinarii quidam, & solito incitatiores amoris, desiderii, spei, gaudiique affectus ex vivida rerum divinarum cognitione orti: quorum vis nequaquam intrà voluntatem se capiens, sed superfluenti æstu in ipsum quoque corpus transfusa dilatat cor, spiritus commovet, inflammat sanguinem, arcanisque hominem stimulis cogit sæpe in fletus, in suspiria, in clamores erumpere. Et hoc genus affectuum, quando non merè contentum se ipso est, sed ad praxim refertur, hoc est ad quidquid ardui pro DEI obsequio amosè, fortitèrque aggrediendum, magno haberi debet in pretio, optarique, & emixtè à DEO peti, & dum obvenerit, omni studio foveri, tum propriæ ipsius excellentiæ causâ, tum heroici vigoris respectu, quem ad difficillimas quasque virtutis exercitationes indè animus trahit: tametsi motuum, ac gustuum, qui in parte inferiori ex eo consequuntur, nulla habenda sit ratio, nisi quatenus ad fovendum, augendūque in voluntate ejus fervorem, sensibili sua incitatione aliquid conferunt, quemadmodum face conculsa vividius emicare ignem cernimus. Ex

duplici itè eorum conditione, qui DEO famulantur, alia duci potest præsentis rei adhuc certior decisio. Nonnulli ex iis quippe in primo etiamnum limine vitæ spiritualis versantur, exiguumque consuetudinis divinæ usum habent, ut vix possint sine aliqua consolatione sensibili ei vel ad breve tempus vacare; & hos dico prudenter facturos, si prædictam consolationem sibi comparare, & tueri in se studeant, tanquam præsidium imbecillitati suæ necessarium, saltèm ad hoc, ut incipiant gustare, quoniam suavis est Dominus, illiusque jugum libenter ferant, & facilius abstineant à noxiis corporis voluptatibus. Ast alii contrà sunt, qui diutina sanctioris vitæ exercitatione non mediocrem solidarum virtutum, & conjunctionis cum DEO sibi usum paraverunt; & hos fateor, Christianæ perfectioni, & puro DEI amori congruentius facturos, si à primo minus nobili consolationum spiritualium genere optando, querendoque abstineant, quanquam neque ab ipsis secundum excellentioris notæ genus negligendum putem; perinde enim hoc esset, atque ipsummet amorem divinum, qui præstantissimis voluntatis actibus exercetur, negligere.

18. Nihilò tamen minùs ad cavenda, quatum fieri potest, pericula, & damna, quorum paulò antè mentio facta est, conveniet documenta hìc subjuncta observare. Primum, nè, qui supradictis DEI muneribus fruitur, illa amet, quatenus voluptatis aliquid ex his percipit: sed quatenus adjumento sunt ad ulteriores in divino famulatu progressus: adeò ut non ipsa, sed in ipsis DEUM amans, paratus sit, quandocunque sic libitum Domino fuerit, eorum usu carere, & finè hujusmodi auxiliis, quanto maximo virium suarum misu poterit, ei deservire, Apostoli instar de se profitentis: (*Ad Philip. 4.*) *Ubique, & in omnibus institutus sum, & saturari, & esurire, & abundare, & penuriam pati.* Secundum, nè existimet interiora illa solatia præsto sibi semper futura, sed potiùs persuasum habeat, quemadmodum aër jam serenus, jam nubilus est, & nostrum corpus modò integra, modò deteriori utitur valetudine; sic animam pariter, quamdiu in hospìtio tam mutabilem degit, non posse eundem diu habitum retinere: ac proinde spiritualem illam, quæ nunc affluit, lætitiàm non multò post versum iri in languorem, ac tædium. *Memento paupertatis* (monet Ecclesiasticus) *in tempore abundantia,*

Ec. *A manè usque ad vesperam immutabitur tem-*
pus (c. 18.) Si enim tempestivè id prævide-
 rit, non poterit deinde, cùm acciderit, qua-
 si de novo, & inopinato eventu perturbari.
 Neque solum meditas in antecessum habere
 hujusmodi vicissitudines debet; verùm certa
 simul præsidia excogitare, quibus postmodum
 utens eas possit impunè, imò etiam cum lu-
 cro excipere: juxta consilium Senecæ, qui
 suadet, ut *in ipsa securitate animus ad difficilia*
se præparet; (Ep. 18.) & exemplum Patriar-
 chæ Joseph, qui, dum Ægyptus continuis se-
 ptem annis frugum copiâ abundaret, neuti-
 quam contentus fuit felici ubertate illa frui;
 sed opportunos indè com meatus imminenti
 consequentium totidem annorum inopiæ
 providit. Tertium, nè sensibilis fervoris
 sui causâ sibi placeat, & quos carere illo aspi-
 cit, tanquam imperfectos, séque inferiores
 contemnat; cùm certissimum sit, perfectum
 DEI amorem haudquaquam consistere in
 meris affectibus, iisque contemplativis, & ab
 omni operatione abstractis, sed in voluntate
 firma, atque certa efficiendi, quidquid DEO
 esse gratius noverimus. Quæ voluntas in a-
 gendo se prodit, efficaciorque esse, & inten-
 sior potest, ubi nihil, quàm ubi plurimum

fervoris, atque impetûs sensibilis cernitur: quemadmodum vinum vetus, licet minus musto effervescat, majorem tamen eo vini corroborandi stomachû habet. Quapropter neque totam in suspiria, lacrymâsque, & alios minoris momenti effectus suam illam profundere charitatem sensibilem debet: sed potius ad ingentium, & heroicorum operum vota, & destinationes convertere: utpote ad effectus, quorum gratiâ potissimum expectabilis illa est, & sinè quibus præcipui usus expers remanet, tanquam ensis in vaginâ otio torpescens. Quartum, ut, quoniam princeps consolationum spiritualium finis, fructusque est, eos, qui illis fruuntur, ad divinam voluntatem perfectè implendam comparare, absurdissimi erroris genus existimet, prætermittere opera, quæ in primis DEUS amat, fieri ab eo vult, obedientiæ nimirum, & charitatis erga proximum opera, præ timore, nè in iis exercendis à DEO sibi mens avocetur, jacturamque suæ interioris dulcedinis faciat. Id siquidem foret majorem instrumenti, quàm opificii, ejus gratiâ illud paratum, conditumque est, rationem ducere. Ceu si quis parceret, quando opus est, scribere, nè calamum atterat, vel gladio contra ho-

hostem uti, nè illius aciem obtundat. *Quid mihi fortunas, si non conceditur uti?* (Hor. Ep. 5. L. 1.) Quintum, nè spirituales animi sui æstus innotescere aliis gaudeat, sed potius, quantum in se est, curet premere, inque abdito continere: alioquin posset plus damni ex inani gloria, quàm fructus ex eo, um sensu referre; teste siquidem Magno Gregorio: (Hom. 11. in Eu.) *Studium celestis desiderii à malignis spiritibus custodire non sufficit, qui hoc ab humanis laudibus non abscondit. Et depradari desiderat, qui thesaurum publicè portat in via.* Quocirca, si extraordinarius ille orationis fervor per suspiria, clamorésque, & alias hujusmodi inusitatas significationes solet in apertum prorumpere, consultius homini sic affecto erit, procul ab arbitris, privatoque in secessu orationi vacare. Et si ità solus orans, minorem, quàm in publico experiretur sensibilibus pietatis flagrantiam; quemadmodum potest hinc arguere, ab innata popularis auræ, & humanorum plausuum dulcedine majorem illius vim in propatulo oriri; ità debet causam indidem sumere, cur minorem, sed magis tutum, & merè supernaturalem solitariæ orationis affectum vehementiori, sed periculoso, & minùs sincero ejusdem palàm

expositæ affectui prælatum velit. Nihil
 quippe usitatus in vita hominum est, quam
 ut rectum, & laudabile quidpiam coram aliis
 agentes, majori cum alacritate operentur;
 quia nimirum, etiamsi ex puro DEI amore
 aggressi opus sint, occulta nihilominus hu-
 manæ laudis titillatio novam quamdam hila-
 ritatem animo infundit, eumque excitat, &
 solertiores in suis actibus reddit. Idque S.
 Abbas Macarius opportunè explicavit Mo-
 nachorum nonnemi, qui, cum in cœnobio
 olim vivens, soleret totas hebdomadas sine
 ullo famis morfu jejunus transigere; sciscen-
 tabatur ex eo causam, cur in eremo tunc a-
 gens, gravem experiretur vel unius dieculæ
 inedia. Nempe hanc esse novi illius can-
 sam effectus respondit, quod in præsentis so-
 litaria sua vita alienæ sibi pabulum exillime-
 tionis deesset, unde, in fratrum cœtu jeju-
 nans, refici antea consueverat. *Quia nulum
 est hic jejunii tui testis, qui te suis laudibus
 iriat. Ibi autem te digitus hominum, & conside-
 xia refectio saginabat.* (Cass. Col. 5. 6. 12.)
 Sextum, ut, si præ nimia lacrymarum, & su-
 spiriorum vehementia, aliisque id genus ex-
 sectibus, qui ex sensibili pietatis ardore in
 corpus redundant, labefactari sibi posse ve-

letudinem senserit; importunæ illi nimieta-
ti curet, quantum in se est, modum ponere;
nihil pensi habens, quòd per illius modera-
tionem interior quoque animi flagrantia im-
minui aliquantulum possit: cum non nisi ple-
beji generis, nec dignus magno impendio
conservari sit ille sensus, ac fervor pietatis,
qui externis hisce subsidiis ad incrementa sua
indiget.

19. Affirmo postremum, neutiquam o-
pus esse ad majorem divinæ charitatis præ-
stantiam, ut repudiantur ecstases, visa cæle-
stia, arcanæ rerum supernaturalium cogniti-
ones, & alia ejusdem generis extraordinaria
DEI dona; cum hujusmodi prærogativæ, si
circa eas observentur, quæ de recto consola-
tionum spiritualium usu jam diximus, non
mediocri adjumento esse soleant, ad eximi-
os in DEI obsequio, & amore faciendos pro-
gressus. *Tantum generositatis, animorumque
tunc concipitur, (suis docta experimentis scri-
bit D. Teresa) ut pro DEO frustillatim concidi,
magni oblectamenti instar homini esset. Hic ex-
aggerata sunt promissa, heroicaque animi desti-
nationes, & vividus desideriorum ardor, & mun-
di fastidium. Hic anima ad humilitatem, & sui
despicientiam plus proficit: palam cernens, nullum*

*in tanto DEI munere diligentie suae locum esse :
 neque tantum sibi virium suppetere , ut illud per
 sese adipisci valuerit , & retinere valeat : longè-
 que adeò ab inani gloria abest , ut sibi videatur
 concipiendæ illius impos. (In Vit. c. 19.)* Qui er-
 go peculiaribus id genus privilegiis , & cha-
 rismatibus à DEO decoratur , si indè se juva-
 ri experitur ad progrediendum in solido Dei
 amore , in sui , & rerum terrenarum contem-
 ptu , in cupiditatum coër itione , in genero-
 sa quidvis faciendi , & patiendi alacritate , ce-
 terisque Christianis virtutibus ; permagni il-
 la æstimet , & chara impensè habeat , supre-
 moque Largitori quàm amplissimas pro his
 grates persolvat : juxta modò dictæ Seraphi-
 cæ Virginis morem , ac sensum : quæ mole-
 stissimas divino um ejusmodi charismatum
 causâ insectationes perpeffa , post factam ca-
 rum mentionem , subdit : *Nunquam tamen fi-
 eri poterit , ut me ideo cælestia hæc visa percepisse
 pœniteat : neque eorum vel unum cum omnibus præ-
 sentis vitæ bonis , & voluptatibus commutarem.*
*Semper ea pro singulari divinæ benignitatis mu-
 nere habui , & thesauri instar amplissimi æstimo.*
(Ibid. c. 29.) Cui verò nihil tale impertiri di-
 vinitus solet , consultius videtur facturus , si
 extraordinariis hisce donis se indignum arbi-
 tre-

tretur, neque frui appetat, imò DEUM roget potius, ut ea aliis & dignioribus, & plus inde profecturis reservans, trito, & communi solidarum virtutum tramite ad perfectionem se ducat. Præsertim quòd ferè semper ambigi potest, num prædicta animæ decora cælestis Patris sint dona ad spiritualem suum profectum ei amanter collata, an ficta cælestium donorum simulacra à stygio hoste ad occultam perniciem fraudulenter ipsi obtrusa. Nec rarò contingit, ut tota abeant in affectus steriles, fatuorumque instar ignium citissimè evanescentes, a longè propterea illis minùs frugiferos, qui ex practica, & vivida, quamvis cæteroqui ordinaria, rerum divinarum cognitione oriuntur. Multos (commemorata paulò antè Terefia inquit) *sanctorum hominum reperire est, qui nullo ex rarioribus his divinæ beneficentiæ pignoribus decorati unquam sint: contraque alios, qui illa accipiant, nec tamen sint sancti.* (Cast. Int. Mans. 6. c. 9.) Univer-
sim loquendo, nulla toto hoc in genere assignari videtur posse certior, breviorque, & magis accommodata omnibus regula, quàm quæ frequens adeò in ore D. Francisci Salesii erat, præcipiens: *Nihil postulare, nihil respuere.* (Serm. Spir. 21.) Cujus regulæ hæc erit
pra-

praxis, ut projiciamus nos penitus in cælestis nostri Patris fidissimas manus, qui & nos diligit plùs, quàm assequi cogitando possumus, & longè quàm nos meliùs pernoſcit tum nostras vires, tum ea, quibus indigemus, quæque opportuniora esse nobis possint præſidia finentes idcirco, ut nos ducat, quæ vilium ei maximè fuerit, déque nobis semper pro divino arbitratu suo statuatur: neque aliud flagitantes ab eo munus, quàm suum sanctum amorem, unicam nempe omnium & votorum nostrorum metam, & illius munerum summam. *Amorem tui solum cum gratia tua mibi dones, & dives sum satis.* (S. Ign. in Exer. Spir.)

CAPUT XXXII.

Rationes, quibus eadem sententia in superiori capite oppugnata est, diluuntur.

Ed enim vero, quidquid hæcenus de sensibilis, vividæque charitatis fructibus, ac præstantia dixerimus, etiamnum nihilominus peritant in gradu suo rationes, præcedentes